

Π.3.2.1 Εκπαιδευτικά σενάρια και μαθησιακές δραστηριότητες, σύμφωνα με συγκεκριμένες προδιαγραφές, που αντιστοιχούν σε 30 διδακτικές ώρες ανά τάξη

Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας

Γ΄ Γυμνασίου

Θεματική ενότητα:

Χιούμορ/σάτιρα

Τίτλος:

«Σα βγεις στον πηγαιμό για τον Καβάφη. Διδάσκοντας Καβάφη μέσα από τις παρωδίες του.»

ΑΝΔΡΕΑΣ ΓΑΛΑΝΟΣ

ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

Θεσσαλονίκη 2013

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΕΡΓΟΥ

ΠΡΑΞΗ: «Δημιουργία πρωτότυπης μεθοδολογίας εκπαιδευτικών σεναρίων βασισμένων σε ΤΠΕ και δημιουργία εκπαιδευτικών σεναρίων για τα μαθήματα της Ελληνικής Γλώσσας στην Α/βάθμια και Β/βάθμια εκπαίδευση» MIS 296579 (κωδ. 5.175), - ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΠΡΑΞΗ, στους άξονες προτεραιότητας 1-2-3 του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση», η οποία συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και εθνικούς πόρους.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: Ι. Ν. ΚΑΖΑΖΗΣ

ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: ΒΑΣΙΛΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ

ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ: Π.3.2.1. Εκπαιδευτικά σενάρια και μαθησιακές δραστηριότητες, σύμφωνα με συγκεκριμένες προδιαγραφές, που αντιστοιχούν σε 30 διδακτικές ώρες ανά τάξη.

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΠΑΡΑΔΟΤΕΟΥ: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ

Υπεύθυνος υπο-ομάδας εργασίας λογοτεχνίας: Βασίλης Βασιλειάδης

ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ: ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

<http://www.greeklanguage.gr>

Καραμαούνα 1 – Πλατεία Σκρά Τ.Κ. 55 132 Καλαμαριά, Θεσσαλονίκη

Τηλ.: 2310 459101, Φαξ: 2310 459107, e-mail: centre@komvos.edu.gr

Α. ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

Τίτλος

Σα βγεις στον πηγαιμό για τον Καβάφη. Διδάσκοντας Καβάφη μέσα από τις παρωδίες του.

Δημιουργός

Ανδρέας Γαλανός

Διδακτικό αντικείμενο

Νεοελληνική λογοτεχνία

(Προτεινόμενη) Τάξη

Γ΄ Γυμνασίου

Χρονολογία

Απρίλιος 2013

Διδακτική/θεματική ενότητα

Χιούμορ/σάτιρα

Διαθεματικό

Όχι

Χρονική διάρκεια

Οκτώ (8) διδακτικές ώρες

Χώρος

I. Φυσικός χώρος:

Εντός σχολείου: αίθουσα διδασκαλίας, εργαστήριο πληροφορικής.

II. Εικονικός χώρος: Wiki.

Προϋποθέσεις υλοποίησης για δάσκαλο και μαθητή

Για τη σχολική μονάδα:

- να υπάρχει αίθουσα Η/Υ που να διαθέτει τουλάχιστον τέσσερις λειτουργικούς υπολογιστές με σύνδεση στο διαδίκτυο.

Για τον εκπαιδευτικό και τους μαθητές:

- να είναι εξοικειωμένοι με την ομαδοσυνεργατική διδασκαλία
- να είναι εξοικειωμένοι με κάποιο πρόγραμμα επεξεργασίας κειμένου (Word) και να γνωρίζουν να δημιουργούν σε ένα κείμενο υπερσυνδέσεις με ιστοσελίδες
- να είναι εξοικειωμένοι με ένα πρόγραμμα επεξεργασίας εικόνων (για παράδειγμα το πρόγραμμα ζωγραφικής των Windows)
- να είναι εξοικειωμένοι με την αναζήτηση στοιχείων και εικόνων στο διαδίκτυο
- οι μαθητές να είναι στοιχειωδώς εξοικειωμένοι με ζητήματα στιχουργικής (στροφές, αριθμός στίχων και συλλαβών, ύπαρξη και είδος ομοιοκαταληξίας).

Εφαρμογή στην τάξη

Το συγκεκριμένο σενάριο είναι πρόταση διδασκαλίας.

Το σενάριο στηρίζεται

—

Το σενάριο αντλεί

Κοινά κείμενα και κάποιες ανάλογες δραστηριότητες με αυτές που προτείνονται στο ανά χείρας σενάριο συναντά κανείς και [στη διδακτική πρόταση της Βασιλικής Σελιώτη και της Λαμπριανής Ματθαίου](#) για τη θεματική ενότητα «Σάτιρα και σατιρικά κείμενα» του κυπριακού Π.Σ. για την Α΄ Λυκείου, την οποία μπορεί να βρει στην ιστοσελίδα με εκπαιδευτικό υλικό μέσης εκπαίδευσης του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού της Κύπρου. Πρόκειται βέβαια για μια διδακτική πρόταση με εντελώς διαφορετική στόχευση και διδακτική πορεία, από την οποία ωστόσο θα μπορούσε να αντλήσει κανείς ενδιαφέρουσες ιδέες και δραστηριότητες.

Β. ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ/ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το σενάριο επιχειρεί να αποτελέσει μια πρώτη γνωριμία των παιδιών τόσο με τον ποιητικό κόσμο του Καβάφη όσο και με τους τρόπους της παρωδίας.

Στην πρώτη φάση οι μαθητές εισάγονται στον χώρο της παρωδίας μέσω της ζωγραφικής. Αναζητούν παρωδίες γνωστών πινάκων, διαπιστώνουν τις παρεμβάσεις που έχουν γίνει και πειραματίζονται και οι ίδιοι σε αντίστοιχη κατεύθυνση. Στη Β' φάση περνάμε στον χώρο της λογοτεχνίας και, συγκεκριμένα, της ποίησης του Καβάφη. Η τάξη χωρίζεται σε τέσσερις ομάδες και σε κάθε ομάδα δίνονται δύο παρωδίες ενός καβαφικού ποιήματος. Στη συνέχεια, προβλέπεται μια σειρά από δραστηριότητες με σκοπό τον εντοπισμό του παρωδούμενου προτύπου και την παρατήρηση των ομοιοτήτων και των διαφορών ανάμεσά τους. Μέσα από αυτές οι μαθητές αναγνωρίζουν χαρακτηριστικά της καβαφικής ποιητικής, εξοικειώνονται με θέματα και στίχους του καβαφικού σύμπαντος και αποτιμούν τη συνεχή παρώδηση των ποιημάτων του Καβάφη μέχρι σήμερα ως έναν δείκτη της απήχησής τους. Στην τελευταία φάση επιχειρούν και οι ίδιοι να συντάξουν τις δικές τους παρωδίες.

Γ. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σύλληψη και θεωρητικό πλαίσιο

Βασικό ζητούμενο της συγκεκριμένης διδακτικής πρότασης ήταν η απόπειρα εισόδου των μαθητών στο καβαφικό ποιητικό σύμπαν μέσα από ένα ευχάριστο και παιγνιώδες κατώφλι. Στόχος ήταν να βρεθεί ένα πλαίσιο που θα εμπλέξει τους μαθητές σε δραστηριότητες αναζήτησης χαρακτηριστικών της καβαφικής ποιητικής και εξοικείωσης με στίχους και θέματα των ποιημάτων του, αποφεύγοντας την κατά μέτωπο διδασκαλία αυτών των χαρακτηριστικών και την ανάλυση-ερμηνεία επιλεγμένων ποιημάτων.

Στην προκειμένη περίπτωση ως κατάλληλο κατώφλι εισόδου επιλέχθηκε η παρωδία. Η απόφαση αυτή υπαγορεύτηκε από την πληθώρα και την ποιότητα των καβαφικών παρωδιών, που παρέχουν ένα ευρύ πεδίο επιλογών. Άλλωστε η

συγκέντρωσή τους από τον Δημήτρη Δασκαλόπουλο σε έναν τόμο (Δασκαλόπουλος 1998) διευκολύνει πολύ την αναζήτησή τους και την πρόσβαση σε αυτές. Ένας εξίσου σημαντικός λόγος για αυτή την επιλογή ήταν και η επιθυμία εξοικείωσης των μαθητών με το είδος της παρωδίας αυτό καθαυτό. Να συνειδητοποιήσουν δηλαδή πως η παρωδία δεν είναι κατ' ανάγκη ένας τρόπος γελοιοποίησης του παρωδούμενου, αλλά μπορεί να έχει ποικίλους στόχους (Κωστής 1999). Τέλος, η διαρκής παρουσία παρωδιών καβαφικών ποιημάτων από την εποχή του ποιητή μέχρι τις μέρες μας ήταν ένας εξαιρετικός τρόπος να διαπιστώσουν οι μαθητές την διαρκή ακτινοβολία της ποίησής του και τον συνεχή διάλογο που αναπτύσσει κάθε εποχή με αυτήν.

Η τάξη προβλέπεται να εργαστεί χωρισμένη σε ομάδες που θα διερευνήσουν από μόνες του τη σχέση των παρωδιών με τα πρότυπά τους και θα οδηγηθούν στα ανάλογα συμπεράσματα, ενώ στο τέλος θα συνθέσουν και τις δικές τους παρωδίες. Μέσα από αυτή την ενεργό εμπλοκή τους στη διαδικασία αναζήτησης και παραγωγής της γνώσης, αναμένεται να επικοινωνήσουν καλύτερα με την ποίηση του Καβάφη και να εξοικειωθούν πρακτικά με τους τρόπους και τις τεχνικές της παρωδίας. Η προσεκτική σύγκριση παρωδίας και προτύπου ως προς το θέμα, τη γλώσσα και τη στιχουργία πιθανόν να αποδειχθεί ένας αποτελεσματικός τρόπος για να παρατηρήσουν και να διαπιστώσουν οι μαθητές τις ιδιαιτερότητες της καβαφικής ποίησης.

Δ. ΣΚΕΠΤΙΚΟ-ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΤΟΥΣ

Γνώσεις για τον κόσμο, αξίες, πεποιθήσεις, πρότυπα, στάσεις ζωής

- Να συνειδητοποιήσουν οι μαθητές πως ορισμένα ποιήματα αποτελούν πρότυπα με τα οποία διαλέγεται με τον δικό της τρόπο κάθε εποχή.

Γνώσεις για τη λογοτεχνία

- Να εξοικειωθούν οι μαθητές με θέματα και ιδιαιτερότητες της ποίησης του Καβάφη.

- Να διαπιστώσουν τη διαρκή ακτινοβολία της καβαφικής ποίησης μέσα από τη συνεχή παρώδησή της, από την εποχή του ποιητή έως και τις μέρες μας.
- Να έρθουν σε επαφή με την παρωδία ως ένα πολύ συγκεκριμένο είδος διακειμενικότητας.
- Να γνωρίσουν τις τεχνικές και τους τρόπους που χρησιμοποιεί η παρωδία.
- Να συνειδητοποιήσουν ότι η παρωδία δεν είναι κατ' ανάγκη ένα μέσο γελοιοποίησης του προτύπου, αλλά αποτελεί και έμμεσο φόρο τιμής σε αυτό.

Γραμματισμοί

Επιδιώκουμε οι μαθητές να μπορούν:

- Να αξιοποιήσουν τις δυνατότητες που παρέχει ένα πρόγραμμα επεξεργασίας κειμένου για την ανάδειξη του διαλόγου που αναπτύσσεται ανάμεσα σε δύο ή περισσότερα κείμενα (υπερσυνδέσεις, χρωματισμός κοινών φράσεων).
- Να αξιοποιήσουν δημιουργικά ένα πρόγραμμα επεξεργασίας εικόνας προκειμένου να κατανοήσουν καλύτερα τις τεχνικές της παρωδίας.
- Να παρατηρήσουν προσεκτικά και να συγκρίνουν δύο κείμενα (ή και δύο πίνακες ζωγραφικής) προκειμένου να διαπιστώσουν ομοιότητες και διαφορές ως προς της μορφή και το περιεχόμενο.
- Να παρωδήσουν οι ίδιοι ένα ποιητικό κείμενο, μιμούμενοι τις ιδιαιτερότητές του.

Διδακτικές πρακτικές

Μέσω της εργασίας σε ομάδες επιδιώκεται η ανάπτυξη της δεξιότητας συνεργασίας των μαθητών με σκοπό την επίτευξη ενός στόχου. Η αποφυγή της κατά μέτωπο διδασκαλίας και της παρουσίασης από μέρος του εκπαιδευτικού των χαρακτηριστικών της παρωδίας και της καβαφικής ποίησης, έχει στόχο να καλλιεργήσει μια στάση αυτενέργειας στους μαθητές και να τους εξοικειώσει με έναν τρόπο αναζήτησης και παραγωγής της γνώσης μέσω μιας διερευνητικής διαδικασίας στην οποία οι ίδιοι εμπλέκονται ενεργά. Η επιλογή να μη δοθούν εξαρχής στους

μαθητές τα παρωδούμενα πρότυπα, αλλά να τα ανακαλύψουν οι ίδιοι, στοχεύει στην καλλιέργεια της συγκριτικής παρατήρησης και της δεξιότητας αναζήτησης διακειμενικών στοιχείων σε ένα κείμενο. Τέλος, η σύνθεση παρωδιών από μέρους τους στοχεύει σε μια βιωματική ματιά στο εργαστήριο του ποιητή, που επιλέγει να παρωδήσει το ποίημα ενός άλλου ποιητή.

Ε. ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

Αφετηρία

Τα ποιήματά του Καβάφη αποτελούν σταθερό αντικείμενο διδασκαλίας στις περισσότερες τάξεις Γυμνασίου και Λυκείου, ενώ είναι ένας από τους ελάχιστους ποιητές που τα παιδιά αναγνωρίζουν το όνομά του και, πιθανώς, τους τίτλους κάποιων ποιημάτων του. Ο ορισμός του 2013 ως έτους Καβάφη φέρνει ακόμα περισσότερο στο προσκήνιο την, ούτως ή άλλως, αποδεδειγμένη ακτινοβολία του έργου του, σε εθνικό και διεθνές επίπεδο. Αφορμή του σεναρίου αποτέλεσε η αναζήτηση ενός ευχάριστου και διαφορετικού τρόπου εισαγωγής των μαθητών στην ποίηση του Καβάφη, με την ελπίδα ότι αυτή η «παιγνιώδης» γνωριμία θα διευκολύνει την επικοινωνία τους με το καβαφικό ποιητικό σύμπαν.

Σύνδεση με τα ισχύοντα στο σχολείο

Το σενάριο μπορεί να ενταχθεί στην ενότητα «Χιούμορ/σάτιρα» που προβλέπεται για την Γ΄ Γυμνασίου στο [Πιλοτικό Πρόγραμμα Σπουδών](#). Είναι ωστόσο συμβατό και με το μέχρι σήμερα ισχύον Π.Σ. στο οποίο περιλαμβάνεται η διδασκαλία ποιημάτων του Καβάφη στο πλαίσιο της παρακολούθησης της ιστορικής εξέλιξης της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας στη Γ΄ Γυμνασίου. Σε κάθε περίπτωση, μπορεί κάποιος να εφαρμόσει το σενάριο είτε για να γνωρίσει στους μαθητές τους τρόπους της παρωδίας είτε για να τους εισάγει στην ποίηση του Καβάφη μέσω αυτής.

Αξιοποίηση των ΤΠΕ

- Επιλέγεται να εργαστούν οι μαθητές στον εικονικό χώρο ενός Wiki, από τη μια για να λυθούν πρακτικά ζητήματα αποθήκευσης της δουλειάς τους και δυνατότητας πρόσβασης από το σπίτι και από την άλλη για να προωθηθεί η δεξιότητα συνεργασίας όσον αφορά την παραγωγή ενός τελικού κειμένου.
- Αξιοποιούνται οι δυνατότητες που παρέχει ένα πρόγραμμα επεξεργασίας εικόνας προκειμένου να αισθητοποιηθούν καλύτερα οι τεχνικές και οι επιλογές της παρωδίας στον χώρο της ζωγραφικής.
- Αξιοποιούνται οι δυνατότητες που παρέχει ένα πρόγραμμα επεξεργασίας κειμένου προκειμένου να οπτικοποιηθούν οι ομοιότητες μεταξύ δύο κειμένων (χρωματισμός γραμματοσειρών) και να αναδειχθούν διακειμενικές σχέσεις (υπερσύνδεση).
- Οι μαθητές ασκούνται στην καθοδηγημένη αναζήτηση στοιχείων και εικόνων στο διαδίκτυο και έρχονται σε επαφή με ιστοσελίδες αναγνωρισμένου κύρους ([Επίσημος δικτυακός τόπος του Αρχείου Καβάφη](#)).
- Οι μαθητές παροτρύνονται να χρησιμοποιήσουν ηλεκτρονικά λεξικά ([Λεξικό της Κοινής Νεοελληνικής](#), [Αντίστροφο Λεξικό](#)), [σώματα κειμένων](#) και συμπρακτικούς πίνακες ([Ανεμόσκαλα](#)) και να εκμεταλλευτούν τις δυνατότητες που τους παρέχουν.

Κείμενα

Λογοτεχνικά κείμενα σχολικών εγχειριδίων

ΚΝΛ Α' Λυκείου:

Κ.Π. Καβάφης, [«Ιθάκη»](#)

Κ. Π. Καβάφης, [«Περιμένοντας του βαρβάρους»](#)

Λογοτεχνικά κείμενα εκτός σχολικών εγχειριδίων

Ανώνυμος, [«Καβαφικών»](#) [1935]. Στο *Παρωδίες Καβαφικών Ποιημάτων 1917-1997*, επιμ. Δ. Δασκαλόπουλος, 79. Αθήνα: Πατάκης, 1998.

Άχτος Αρούρης [=Νίκος Σαραντάκος], [«Θάλασσα»](#) [1934]. *Παρωδίες Καβαφικών Ποιημάτων 1917-1997*, επιμ. Δ. Δασκαλόπουλος, 77-78. Αθήνα: Πατάκης, 1998.

Φρέντυ Γερμανός, [«Περιμένοντας το πετρέλαιο»](#) [1974]. *Παρωδίες Καβαφικών Ποιημάτων 1917-1997*, επιμ. Δ. Δασκαλόπουλος, 127-129. Αθήνα: Πατάκης, 1998.

Φρέντυ Γερμανός, [«Σαν βγεις στον πηγαιμό για τον Αιμέτο...»](#) [1974]. *Παρωδίες Καβαφικών Ποιημάτων 1917-1997*, επιμ. Δ. Δασκαλόπουλος, 133-137. Αθήνα: Πατάκης, 1998.

Κ. Π. Καβαφης, [«Η πόλις»](#). Στο *Τα Ποιήματα (1897-1918)*, επιμ. Γ. Π. Σαββίδης, 21. Αθήνα: Ίκαρος, 1999.

Κ. Π. Καβάφης, [«Γείχη»](#). Στο *Τα Ποιήματα (1897-1918)*, επιμ. Γ. Π. Σαββίδης, 117. Αθήνα: Ίκαρος, 1999.

Δ. Καλάκης & Θ. Μουντός, [«Περιμένοντας τον Θεσμόν»](#) [1983]. *Παρωδίες Καβαφικών Ποιημάτων 1917-1997*, επιμ. Δ. Δασκαλόπουλος, 162. Αθήνα: Πατάκης, 1998.

Σταύρος Καρακάσης, [«Καβάφη τάφος»](#) [1938]. *Παρωδίες Καβαφικών Ποιημάτων 1917-1997*, επιμ. Δ. Δασκαλόπουλος, 81. Αθήνα: Πατάκης, 1998.

Ξ. Α. Κοκόλης, [«Στίχου»](#). *Τριάντα παρωδίες ποιημάτων του Κ. Π. Καβάφη*, 49. Αθήνα: Καστανιώτης, 2007.

Ξ. Α. Κοκόλης, [«Το χαρτάκι»](#). *Τριάντα παρωδίες ποιημάτων του Κ. Π. Καβάφη*, 29-31. Αθήνα: Καστανιώτης, 2007.

Άγγελος Παρθένης, [«Καβάφης προς Μαλάνον»](#) [1960]. *Παρωδίες Καβαφικών Ποιημάτων 1917-1997*, επιμ. Δ. Δασκαλόπουλος, 91-92. Αθήνα: Πατάκης, 1998.

Κ. Φ. Φαβάκης [=Μ. Π. Σουλιώτης], [«Ο εστιάτωρ»](#) [1974]. *Παρωδίες Καβαφικών Ποιημάτων 1917-1997*, επιμ. Δ. Δασκαλόπουλος, 116. Αθήνα: Πατάκης, 1998.

Υποστηρικτικό υλικό/εκπαιδευτικό υλικό:

Ιστοσελίδες

Πύλη για την ελληνική γλώσσα: [Λεξικό της Κοινής Νεοελληνικής](#), [Αντίστροφο Λεξικό \(Αναστασιάδη-Συμεωνίδη\)](#), [σώματα κειμένων](#)

Ψηφίδες για την ελληνική γλώσσα: [Ανεμόσκαλα](#)

[Ο επίσημος δικτυακός τόπος του Αρχείου Καβάφη](#)

Διδακτική πορεία/στάδια/φάσεις

Α' φάση (2 ώρες)

Γνωρίζοντας, ορίζοντας και ζωγραφίζοντας την παρωδία

Προτού ακόμα εξηγήσουμε στους μαθητές με τι θα ασχοληθούμε στις επόμενες οκτώ (8) ώρες, δείχνουμε ένα σύντομο βιντέακι-παρωδία κάποιας γνωστής ταινίας. Για τον σκοπό αυτό, καλό είναι επιλέξουμε την παρωδία μιας ταινίας που θα είναι ιδιαίτερα αναγνωρίσιμη για τους μαθητές μας (π.χ. *Άρχοντας των Δαχτυλιδιών*, *Τιτανικός*, *Χάρι Πότερ*). Στο [YouTube](#) υπάρχουν αρκετά βίντεο κατάλληλα για τον σκοπό αυτό. Στόχος είναι να κεντρίσουμε το ενδιαφέρον των παιδιών μέσα από κάτι οικείο, αναγνωρίσιμο και αστείο. Ζητάμε από τα παιδιά να μας πουν τι είναι αυτό που προκαλεί το γέλιο και μέσα από τη συζήτηση επικεντρώνουμε την προσοχή μας σε έννοιες όπως η μίμηση (ενός γνωστού προτύπου), η υπερβολή, η ανατροπή, η αφαίρεση και η προσθήκη στοιχείων.

Στη συνέχεια, ανακοινώνουμε στην τάξη ότι θα ασχοληθούμε με την παρωδία και τους ζητάμε να αναζητήσουν στο [Λεξικό της Κοινής Νεοελληνικής](#) τη σημασία της λέξης *παρωδία* ([Φύλλο εργασίας Α1](#)). Η αναζήτηση αποφέρει το παρακάτω αποτέλεσμα:

παρωδία η [paɾoðiˌa] **O25 : 1.** (φιλολ.) απομίμηση ή παραποίηση, με σκωπτική ή κωμική διάθεση, της μορφής ή του περιεχομένου ενός λογοτεχνικού έργου: *Η Βατραχομομαχία είναι ~ της Ιλιάδας του*

Ομήρου. 2. ως μειωτικός χαρακτηρισμός για ανθρώπινη ενέργεια, η οποία δεν έγινε όπως έπρεπε: *Μια ~ δίκης / εκλογών / εξετάσεων.*

Ζητάμε από τους μαθητές να γράψουν δυο προτάσεις στις οποίες θα χρησιμοποιήσουν τη λέξη *παρωδία* και με τις δυο σημασίες της. Προκειμένου να βοηθηθούν στην κατανόηση της έννοιας, τους προτρέπουμε να αναζητήσουν την ίδια λέξη στα [σώματα κειμένων](#) της Πύλης για την ελληνική γλώσσα και να διαβάσουν τα συμφραζόμενα μέσα στα οποία εμφανίζεται η λέξη. Οι μαθητές διαβάζουν τις προτάσεις που έγραψαν.

Μέχρι εδώ η διδασκαλία μπορεί να γίνει είτε στην αίθουσα υπολογιστών με την τάξη χωρισμένη σε τόσες ομάδες όσοι και οι σταθμοί Η/Υ που είναι διαθέσιμοι είτε στην αίθουσα του τμήματος με την τάξη σε ολομέλεια, αρκεί να υπάρχει προβολικό μηχάνημα για το αρχικό βίντεο. Στην περίπτωση αυτή το λήμμα της παρωδίας και κάποια ενδεικτικά αποτελέσματα από την αναζήτηση σε σώματα κειμένων μπορούν να διανεμηθούν από τον καθηγητή σε φωτοτυπίες και οι μαθητές να συνεργαστούν ανά θρανίο για τη συγγραφή των προτάσεων.

Το επόμενο στάδιο πρέπει υποχρεωτικά να υλοποιηθεί στην αίθουσα υπολογιστών, με την τάξη χωρισμένη σε ομάδες (δεν είναι υποχρεωτικό να πρόκειται για τις ίδιες ομάδες οι οποίες θα δουλέψουν στη Β' φάση του σεναρίου). Κάθε ομάδα, με βάση το [φύλλο εργασίας Α2](#), αναζητά στη μηχανή αναζήτησης εικόνων της [Google](#) παρωδίες γνωστών ζωγραφικών πινάκων (εισάγοντας στο πεδίο *αναζήτηση* τη φράση «παρωδία ζωγραφική» εμφανίζεται πληθώρα σχετικών αποτελεσμάτων). Κάθε ομάδα επιλέγει μια παρωδία και αναζητά επίσης μια φωτογραφία του πρωτότυπου πίνακα που παρωδεύεται. Ζητάμε από τους μαθητές να παρατηρήσουν καλά τις διαφορές των δύο πινάκων. Ποια στοιχεία έχει αλλάξει ο ζωγράφος που έφτιαξε την παρωδία; Πρόσθεσε ή αφαίρεσε στοιχεία; Παραμόρφωσε κάποιες μορφές; Τις μετακίνησε; Άλλαξε τα χρώματα; Τι είναι αυτό που μας κάνει να αναγνωρίζουμε ακόμα σε ποιον πίνακα αναφέρεται; Ποιος μπορεί να είναι ο στόχος της παρωδίας;

Στη συνέχεια, ζητάμε από κάθε ομάδα να ανοίξει τη φωτογραφία του πρωτότυπου πίνακα σε ένα πρόγραμμα επεξεργασίας εικόνων (όπως το πρόγραμμα ζωγραφικής των Windows) και να επιχειρήσουν να δημιουργήσουν μια δική τους παρωδία του πίνακα, παίζοντας με κάποιες από τις τεχνικές που συζητήθηκαν πριν (αλλαγή χρωμάτων, προσθαφαίρεση, μετακίνηση κλπ.) Οι εικόνες που δημιουργούν τα παιδιά θα αποτελέσουν την αρχική σελίδα του Wiki στο οποίο θα υλοποιηθεί η επόμενη φάση.

Σκοπός των παραπάνω δραστηριοτήτων είναι η άσκηση των μαθητών στην παρατήρηση και τη σύγκριση ψηφιακού οπτικού υλικού, καθώς και η περαιτέρω εξοικειώσή τους με την παρωδία και τις τεχνικές της. Η δημιουργία από μέρους τους μιας παρωδίας έχει σκοπό να τους εμπλέξει δημιουργικά και να τους επιτρέψει να ρίξουν από μέσα μια ματιά στο εργαστήρι του δημιουργού που επιλέγει να παρωδήσει ένα γνωστό πρότυπο.

B' φάση (4 ώρες)

Καβάφη παρωδίες

Η δεύτερη φάση του σεναρίου πραγματοποιείται εξολοκλήρου στην αίθουσα υπολογιστών του σχολείου. Η τάξη είναι χωρισμένη σε 4 ομάδες. Στόχος αυτής της φάσης είναι οι μαθητές να γνωρίσουν την παρωδία στον χώρο της λογοτεχνίας, να εισαχθούν στην ποίηση του Καβάφη από ένα πιο ευχάριστο και πιο παιγνιώδες κατώφλι απ' όσο συνήθως και να διαπιστώσουν στην πράξη τη διαχρονική πρόσληψη της ποίησής του. Οι ομάδες εργάζονται στο περιβάλλον του Wiki που έχει δημιουργηθεί ειδικά για αυτό το σκοπό και που στην αρχική σελίδα έχουν αναρτηθεί οι πίνακες-παρωδίες που έφτιαξαν στην προηγούμενη φάση. Κάθε ομάδα έχει τον δικό της φάκελο στο οποίο αποθηκεύει τη δουλειά της.

1^η διδακτική ώρα

Αναζητώντας το παρωδούμενο πρότυπο

Σε κάθε ομάδα δίνεται ένα έγγραφο Word στο οποίο περιέχονται δύο διαφορετικές παρωδίες του ίδιου καβαφικού ποιήματος (διαφορετικού για κάθε ομάδα) και το [B1 Φύλλο Εργασίας](#) (κοινό για όλες τις ομάδες).

Ομάδα Α

Παρωδίες του ποιήματος [«Τείχη»](#):

- Ανώνυμος, [«Καβαφικόν»](#) [1935]
- Ξ. Α. Κοκόλης, [«Στίχου»](#) [2007]

Ομάδα Β

Παρωδίες του ποιήματος [«Ιθάκη»](#):

- Φρέντυ Γερμανός, [«Σαν βγεις στον πηγαιμό για τον Αμλέτο...»](#) [1974]
- Ξ. Α. Κοκόλης, [«Το χαρτάκι»](#) [2007]

Ομάδα Γ

Παρωδίες του ποιήματος [«Η πόλις»](#)

- Άχτος Αρούρης [=Νίκος Σαραντάκος], [«Θάλασσα»](#) [1934]
- Κ. Φ. Φαβάκης [=Μ. Π. Σουλιώτης], [«Ο εστιάτωρ»](#) [1974]

Ομάδα Δ

Παρωδίες του ποιήματος [«Περιμένοντας τους βαρβάρους»](#)

- Φρέντυ Γερμανός, [«Περιμένοντας το πετρέλαιο»](#) [1974]
- Θ. Μουντός-Δ. Καλάκης, [«Περιμένοντας τον Θεσμόν»](#) [1983]

Η κάθε ομάδα επιχειρεί να ανακαλύψει το ποίημα του Καβάφη που παρωδούν τα δύο κείμενα που της δόθηκαν. Ο αστυνομικού τύπου γρίφος στοχεύει στο να κινητοποιήσει τους μαθητές μέσα από μια πρόκληση που θυμίζει παιχνίδι κρυμμένου θησαυρού. Συγκρίνοντας τους κοινούς στίχους και τις κοινές φράσεις των δύο

ποιημάτων μπορούν εύκολα να κάνουν υποθέσεις για στίχους ή φράσεις που αναμένεται να υπάρχουν και στο καβαφικό πρότυπο. Στη συνέχεια μπορούν να οδηγηθούν στο εν λόγω ποίημα είτε περιηγούμενοι στις σελίδες του [Επίσημου δικτυακού τόπου του Αρχείου Καβάφη](#) είτε εισάγοντας κάποιον από τους κοινούς στίχους στο πεδίο αναζήτησης της [Google](#). Στο σημείο αυτό μπορεί να χρησιμοποιηθεί ο συμπραστικός πίνακας λέξεων του Καβάφη ([Ανεμόσκαλα](#)), που έχει ετοιμάσει το Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας.

Ο λόγος που επιλέχτηκε να δοθούν δύο παρωδίες του ίδιου ποιήματος είναι ότι έτσι θα είναι πιο εύκολο μέσα από τις ομοιότητες των δύο κειμένων να οδηγηθούν οι μαθητές στο παρωδούμενο πρότυπο. Αν κάποιος επέλεγε να δώσει μόνο μια παρωδία σε κάθε ομάδα, τότε οι επιλογές θα πολλαπλασιάζονταν (βλ. [Άλλες εκδοχές](#)), αλλά θα έπρεπε σε αυτή την περίπτωση να καθοδηγήσει την ομάδα στην ανεύρεση του προτύπου –ή και να τους το δώσει εξ αρχής.

Η κάθε ομάδα αντιγράφει το ποίημα του Καβάφη στο οποίο οδηγήθηκε στο ίδιο έγγραφο με τις παρωδίες που της δόθηκαν. Χρωματίζει με το ίδιο χρώμα γραμματοσειράς τους στίχους που είναι κοινοί και στα τρία ποιήματα. Χρωματίζει με άλλο χρώμα τους στίχους που μπορεί να είναι κοινοί ανάμεσα στο ποίημα του Καβάφη και σε καθεμία χωριστά από τις δύο παρωδίες.

2^η διδακτική ώρα

Συγκρίνοντας την παρωδία με το πρότυπο

Δίνεται στις ομάδες το [B2 Φύλλο Εργασίας](#) (κοινό για όλες τις ομάδες). Ζητάμε από τους μαθητές να συγκρίνουν το ποίημα του Καβάφη και τις παρωδίες που τους δόθηκαν ως προς τη γλώσσα, τη στιχουργία και το περιεχόμενο. Ο στόχος είναι διπλός: από τη μια να αναγνωρίσουν τον τρόπο με τον οποίο διαχειρίζεται η παρωδία το αρχικό κείμενο και από την άλλη να οδηγηθούν σε κάποιες πρώτες διαπιστώσεις για τις γλωσσικές, στιχουργικές και θεματικές ιδιαιτερότητες της καβαφικής ποιητικής. Πιο συγκεκριμένα:

- ✚ Στιχοργγία: Ζητάμε να συγκρίνουν τον αριθμό στίχων, τον χωρισμό σε στροφικές ενότητες, τον αριθμό συλλαβών σε κάθε στίχο, την ύπαρξη και το είδος της ομοιοκαταληξίας
- ✚ Γλώσσα: Ζητάμε να συγκρίνουν τη σειρά των λέξεων, τις γλωσσικές και ορθογραφικές ιδιαιτερότητες και τη στίξη του καβαφικού κειμένου με τα κείμενα-παρωδίες. Τους ζητάμε να παίξουν με τη σειρά των λέξεων στις παρωδίες, προκειμένου να διαπιστώσουν κατά πόσο η διατήρηση της συγκεκριμένης διάταξης των λέξεων είναι αυτή που μας επιτρέπει να αναγνωρίσουμε το ποίημα που παρωδείται.
- ✚ Περιεχόμενο: Ζητάμε να συγκρίνουν τα θέματα με τα οποία ασχολείται το ποίημα του Καβάφη με τα θέματα με τα οποία καταπιάνεται καθεμιά από τις παρωδίες που τους δίνεται. Επειδή τα καβαφικά ποιήματα μπορεί να τους δυσκολέψουν κάπως, χρειάζεται να γίνει σαφές εξ αρχής ότι δεν μας ενδιαφέρει μια εις βάθος κατανόηση του ποιήματος, αλλά μια πρώτη αναγνώριση του βασικού θεματικού κέντρου (π.χ. αναμονή κάποιων βαρβάρων, ταξίδι προς την Ιθάκη). Ζητείται, επίσης, να αναρωτηθούν σχετικά με την επικαιρικότητα των παρωδιών, δηλ. να εντοπίσουν –όπου και αν μπορούν– αναφορές σε πρόσωπα ή καταστάσεις που έχουν να κάνουν αποκλειστικά και μόνο με την εποχή κατά την οποία γράφονται. Επειδή αυτό μπορεί να είναι ιδιαίτερα απαιτητικό, καθώς οι μαθητές δε γνωρίζουν συχνά τα γεγονότα στα οποία μπορεί να αναφέρεται η παρωδία, ας μην επιμείνουμε παραπάνω παρά μόνο σε όσα μπορούν με την πρώτη να εντοπίσουν ή να μαντέψουν τα παιδιά. Εδώ θα μπορούσε ίσως να τα καθοδηγήσει και ο καθηγητής δίνοντας επιγραμματικά τις απαραίτητες πληροφορίες.

3^η διδακτική ώρα

Ανακαλύπτοντας στίχους

Σε αυτήν την ώρα δίνεται σε όλες τις ομάδες το ποίημα «Καβάφη τάφος», το οποίο δεν παρωδεί ένα συγκεκριμένο πρότυπο, αλλά αποτελείται από μια συρραφή στίχων από διάφορα ποιήματα του Καβάφη. Οι ομάδες προσπαθούν να εντοπίσουν όσο το δυνατόν περισσότερες αναφορές, χρωματίζοντας το αντίστοιχο κομμάτι με διαφορετικό χρώμα και δημιουργώντας υπερσύνδεση που οδηγεί στη σελίδα με το αντίστοιχο ποίημα στον [Επίσημο δικτυακό τόπο του Αρχείου Καβάφη \(B3 Φύλλο Εργασίας\)](#). Κάποιους στίχους θα τους εντοπίσουν αμέσως συγκεκριμένες ομάδες, γιατί προέρχονται από τα ποιήματα που εξέτασαν. Τα υπόλοιπα μπορούν να τα βρουν, εισάγοντας φράσεις ή ολόκληρους στίχους στη μηχανή αναζήτησης της [Google](#) και αφού εντοπίσουν το ποίημα, μπορούν να το αναζητήσουν στον [Επίσημο δικτυακό τόπο του Αρχείου Καβάφη](#), προκειμένου να δημιουργήσουν την υπερσύνδεση. Μπορούν, επίσης, να χρησιμοποιήσουν τον συμφραστικό πίνακα λέξεων του Καβάφη ([Ανεμόσκαλα](#)).

Στόχος αυτής της δραστηριότητας είναι να δουν ένα δείγμα παρωδίας που παρωδεί συνολικά το έργο και το ύφος ενός συγγραφέα και όχι ένα μεμονωμένο ποίημά του. Επίσης, η δραστηριότητα συμβάλλει στην περαιτέρω εξοικείωση των μαθητών με το ποιητικό σύμπαν του Καβάφη.

4^η διδακτική ώρα

Απαντώντας στον Καβάφη

Δίνεται σε όλες τις ομάδες η παρωδία «Καβάφης προς Μαλάνον», της οποίας ο δημιουργός δίνει τον λόγο στον ίδιο τον Καβάφη, βάζοντας τον να αναρωτιέται αν η συνεχής μίμηση των στίχων του από νεότερους ποιητές αποτελεί δείγμα υποτίμησης. Οι μαθητές καλούνται να συντάξουν μια παράγραφο για να απαντήσουν στον προβληματισμό του ποιητή ([B4 Φύλλο Εργασίας](#)). Τους ζητείται, επίσης, στην απάντησή τους να λάβουν υπόψη τις ημερομηνίες συγγραφής των παρωδιών που

εξετάστηκαν και που δείχνουν την αδιάκοπη πρόσληψη του ποιητή από την εποχή που ζούσε ακόμα μέχρι σήμερα. Στόχος είναι να συνειδητοποιήσουν ότι η παρωδία αποτελεί μεταξύ άλλων δείγμα εκτίμησης και θαυμασμού του παρωδούμενου προτύπου και όχι κατ' ανάγκη μέσο γελοιοποίησης, καθώς επίσης και ότι η συνεχής παρουσία παρωδιών ενός ποιητή είναι δείκτης της απήχησης και της εμβέλειάς του.

Γ' φάση (2 ώρες)

Δημιουργώντας καβαφικές παρωδίες

Στη φάση αυτή οι ομάδες περνάνε από την εξέταση στη δημιουργία των δικών τους παρωδιών ([Γ1 Φύλλο Εργασίας](#)). Τους ζητείται να αντιγράψουν το χρωματισμένο ποίημα-πρότυπο του Καβάφη με το οποίο ασχολήθηκαν σε ένα καινούριο έγγραφο και να σβήσουν όσα κομμάτια του ποιήματος δεν είναι χρωματισμένα, δηλ. όσα κομμάτια του κειμένου δεν απαντούσαν και στα ποιήματα-παρωδίες. Προκύπτει έτσι ένα κείμενο με κενά που μπορεί να λειτουργήσει ως σκελετός για να δημιουργήσουν πάνω του μια καινούρια παρωδία. Τους ζητείται να αξιοποιήσουν συμπεράσματα που έβγαλαν στην προηγούμενη φάση σχετικά με τις γλωσσικές και στιχουργικές ιδιαιτερότητες του Καβάφη. Προκειμένου να δημιουργήσουν ομοιοκαταληξίες παραπέμπονται στο [Αντίστροφο Λεξικό της Πύλης για την Ελληνική Γλώσσα](#).

Καλούνται, επίσης, να δημιουργήσουν μια δεύτερη παρωδία επιλέγοντας στίχους από διάφορα ποιήματα του Καβάφη και συρράπτοντάς τους σε ένα νέο κείμενο, το οποίο και θα τιτλοφορήσουν.

Οι ομάδες διαβάζουν το ποίημα-πρότυπο και τις παρωδίες που δημιούργησαν στις υπόλοιπες ομάδες.

ΣΤ. ΦΥΛΛΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ Α1

1. Μεταβείτε στο ηλεκτρονικό [Λεξικό της Κοινής Νεοελληνικής](#) και αναζητήστε τη σημασία της λέξης παρωδία.
2. Γράψτε από μια πρόταση για κάθε σημασία της λέξης που δίνεται στο λήμμα του Λεξικού. Για να βοηθηθείτε, μπορείτε να αναζητήσετε τη λέξη παρωδία στα [σώματα κειμένων](#) της Πύλης για την ελληνική γλώσσα και να δείτε τα συμφραζόμενα στα οποία εμφανίζεται η λέξη.

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ Α2

1. Αναζητήστε παρωδίες γνωστών ζωγραφικών πινάκων στη μηχανή αναζήτησης εικόνων της [Google](https://www.google.com).
2. Επιλέξτε μια παρωδία ενός πίνακα που αναγνωρίζετε και αναζητήστε εικόνα αυτού του πρότυπου πίνακα. Αντιγράψτε και επικολλήστε τις 2 εικόνες στον παρακάτω πίνακα.

ΠΡΟΤΥΠΟ	ΠΑΡΩΔΙΑ

3. Παρατηρήστε καλά τις δύο εικόνες και εντοπίστε τις διαφορές τους.
4. Ανοίξτε την εικόνα του πρωτότυπου πίνακα στο πρόγραμμα ζωγραφικής των Windows και επιχειρήστε να δημιουργήσετε τη δική σας παρωδία. Μπορείτε να αλλάξετε χρώματα, να προσθαφαιρέσετε στοιχεία, να απομονώσετε μια λεπτομέρεια και ό,τι άλλο μπορείτε να φανταστείτε. Αποθηκεύστε την παρωδία σας.

Β1 ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

- Τα 2 ποιήματα που σας δόθηκαν αποτελούν παρωδίες ενός ποιήματος του Κωνσταντίνου Καβάφη. Προσπαθήστε να ανακαλύψετε ποιο ποίημά του παρωδείται:
 - ✓ Χρωματίστε με το ίδιο χρώμα γραμματοσειράς και στα 2 ποιήματα τους στίχους και τις φράσεις που συμπίπτουν. Ποια στοιχεία μας αποκαλύπτει αυτό για το ποίημα που αναζητάμε;
Για άγνωστες λέξεις μπορείτε να συμβουλευτείτε το [Λεξικό της Κοινής Νεοελληνικής](#).
 - ✓ Μπορείτε να περιηγηθείτε στον [Επίσημο δικτυακό τόπο του Αρχείου Καβάφη](#) και να εντοπίσετε από τον κατάλογο των 154 αναγνωρισμένων ποιημάτων το πρότυπο που παρωδείται. Εναλλακτικά μπορείτε να αναζητήσετε κάποιον στίχο ή κάποια φράση στη μηχανή αναζήτησης της [Google](#) και να οδηγηθείτε στο ποίημα.

- Αντιγράψτε το ποίημα του Καβάφη στο ίδιο έγγραφο Word με τις παρωδίες που σας δόθηκαν. Χρωματίστε με το ίδιο χρώμα γραμματοσειράς που χρησιμοποιήσατε προηγουμένως τους στίχους του ποιήματος του Καβάφη που είναι κοινοί και στα 3 ποιήματα. Χρωματίστε με άλλο χρώμα τους στίχους που μπορεί να είναι κοινοί ανάμεσα στο ποίημα του Καβάφη και σε μία μόνο από τις παρωδίες που σας δόθηκε.

Β2 ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

- **ΣΤΙΧΟΥΡΓΙΑ:** Συγκρίνετε τη στιχουργία του καβαφικού ποιήματος με τις παρωδίες που σας δόθηκαν. Έχουν τον ίδιο αριθμό στίχων; Χωρίζονται κατά τον ίδιο τρόπο σε στροφικές ενότητες; Έχουν τον ίδιο αριθμό συλλαβών σε κάθε στίχο; Υπάρχουν ομοιοκαταληξίες; Τι είδους;
- **ΓΛΩΣΣΑ:** Προσέξτε τη σειρά των λέξεων στο καβαφικό κείμενο και στα κείμενα-παρωδία. Υπάρχουν αναλογίες; Επιχειρήστε να αλλάξετε τη σειρά των λέξεων σε μια από τις παρωδίες. Εξακολουθεί να θυμίζει το παρωδούμενο ποίημα; Παρατηρήστε ιδιαιτερότητες στη γλώσσα και την ορθογραφία του Καβάφη. Συναντάμε τέτοιες ιδιαιτερότητες και στις παρωδίες ή όχι; Συγκρίνετε τα σημεία στίξης στα δυο ποιήματα; Υπάρχουν ομοιότητες;
- **ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ:** Με ποια θέματα ασχολείται το ποίημα του Καβάφη; Με ποια θέματα καταπιάνεται καθεμιά από τις παρωδίες που σας δίνεται; Υπάρχει κάτι κοινό στο περιεχόμενό τους; Μήπως κάποια από τις παρωδίες φαίνεται να αναφέρεται σε πρόσωπα, πράγματα ή καταστάσεις της εποχής στην οποία γράφεται και όχι της εποχής του Καβάφη;

Β3 ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

- Το παρακάτω ποίημα δεν παρωδεί ένα συγκεκριμένο πρότυπο, αλλά αποτελείται από μια συρραφή στίχων από διάφορα ποιήματα του Καβάφη. Προσπαθήστε να εντοπίσετε όσο το δυνατόν περισσότερες αναφορές, χρωματίζοντας το αντίστοιχο κομμάτι με διαφορετικό χρώμα και δημιουργώντας υπερσύνδεση που να οδηγεί στη σελίδα με το αντίστοιχο ποίημα στον [Επίσημο δικτυακό τόπο του Αρχείου Καβάφη](#).
Για να διευκολυνθείτε, μπορείτε να χρησιμοποιήσετε τη μηχανή αναζήτησης της [Google](#).

Καβάφη τάφος

Κείμαι ο Καβάφης ενταύθα.

Την ομορφιά έτσι πολύ ατένισα

Που πλήρης αυτής ήτο η όρασίς μου.

Επιθυμίες κι αισθήσεις εκόμισα εις την Τέχνην,

κι έφηβοι τώρα τους δικούς μου στίχους λένε,

και με την δική μου έκφανσι του ωραίου συγκινούνται.

Την ζωήν μου δεν την εξευτέλισα πηαίνοντάς την

στων σχέσεων και των συναναστροφών

την καθημερινή ανοησία.

Ηύρα και κράτησα την ηδονή ως την ήθελα,

κι ήπια από δυνατά κρασιά καθώς

που πίνουν οι ανδρείοι της ηδονής.

Και γέρος πια σαν άραξα στο νησί,
Πλούσιος μ' όσα κέρδισα στο δρόμο,
Έτοιμος από καιρό και θαρραλέος
άκουσα τελευταία απόλαυσι τους εξαίσιους ήχους
κι αποχαιρέτησα την Αλεξάνδρεια. Διαβάτη,
αν είσαι Αλεξανδρέυς, δεν θα επικρίνεις...

[1983]

Β4 ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

- Συγκρίνετε την ημερομηνία συγγραφής του ποιήματος του Καβάφη και τις ημερομηνίες συγγραφής των παρωδιών που εξετάσατε. Τι συμπεράσματα μπορούμε να βγάλουμε για τη δημοτικότητα της ποίησης του Καβάφη;
- Διαβάστε την παρακάτω παρωδία της οποίας ο δημιουργός βάζει τον ίδιο τον Καβάφη να μιλάει.

Καβάφης προς Μαλάνον

«Τίμο, αλήθεια, επλήθυναν τελευταίως πολύ
οι στιχουργοί που με μιμούνται στα γραψίματά των
τι φοιτηταί, τι δημοσιογράφοι, τι δικανικοί,
τι διπλωματικοί υπάλληλοι και τι γυμνασιάρχαι,
τι άλλοι απίθανοι, τέλος πάντων, κύριοι,
που αρέσκονται στου Λόγου τις στρεψοδικίες.
Καλά, θα με είπεις, παλαιά υπόθεσις αυτή:
θυμήσου τον αείμνηστον Μάγνην και τη Σεγκοπούλου
– έστω κι αν το επέτρεπον τα κληρονομικά δικαιώματά της –
αλλά, επί τέλους, Αλεξανδρινοί εμιμούντο Αλεξανδρινόν
κι αυτό, βεβαίως, τιμά πώτερο τους ιδίους.
Όμως, αυτός ο συρφετός των Αθηνών,
και των επαρχιών, και των λοιπών παροικιών μας
– δε λέγω, κολακεύομαι πολύ
μα τι φρονεΐς εσύ γι' αυτήν την εκλαΐκεσί μου;
Μήπως και με υποβιβάζει η διάδοσίς της;
Μήπως και η Φήμη μου χάνει κομμάτι;

Μήπως και η Ποίησός μου πρόφασις είναι μοναχά;
Φρόντισε, σε παρακαλώ, να εξακριβώσεις
και να με αναφέρεις σχετικά.»

[1960]

Συντάξτε μια παράγραφο στην οποία θα απαντήσετε σ' αυτούς τους προβληματισμούς του ποιητή. Τι πιστεύετε; Η μίμηση των στίχων του τον «υποβιβάζει» ή όχι; Χάνει η φήμη και η δημοτικότητά του;

Γ1 ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

- Αντιγράψτε σε ένα καινούριο έγγραφο Word το ποίημα του Καβάφη όπως το έχετε χρωματίσει. Διαγράψτε όλο το υπόλοιπο κείμενο εκτός από τα χρωματισμένα κομμάτια. Προσπαθήστε να συμπληρώσετε αυτό που έμεινε, για να δημιουργήσετε τη δικιά σας παρωδία. Μπορείτε να κάνετε γραμματικές ή συντακτικές αλλαγές στους στίχους που απόμειναν. Λάβετε υπόψη όσα διαπιστώσετε παραπάνω για τη στιχουργία, τη γλώσσα και το περιεχόμενο μιας παρωδίας. Αν θέλετε να βάλετε ομοιοκαταληξίες, θα σας βοηθήσει πολύ το [Αντίστροφο Λεξικό της Πύλης για την Ελληνική Γλώσσα](#).
- Δημιουργήστε μια δεύτερη παρωδία, αυτή τη φορά διαλέγοντας στίχους από διάφορα ποιήματα του Καβάφη και συρράπτοντάς τα σε ένα νέο κείμενο. Αντλήστε στίχους είτε από τα ποιήματα που διαβάσατε ως τώρα, είτε από άλλα ποιήματα που μπορείτε να βρείτε στον [Επίσημο δικτυακό τόπο του Αρχείου Καβάφη](#). Κάντε όσες αλλαγές χρειάζονται για να αποκτήσει το ποίημα συνοχή. Δώστε έναν τίτλο στο ποίημα, εμπνεόμενοι από τίτλους που έχει δώσει ο ίδιος ο Καβάφης σε ποιήματά του.

Ζ. ΆΛΛΕΣ ΕΚΔΟΧΕΣ

Μια εναλλακτική δυνατότητα θα ήταν να τους δοθεί εξαρχής το καβαφικό ποίημα και η παρωδία του. Κάτι τέτοιο θα μείωνε το περιθώριο αυτενέργειας του μαθητή, αλλά θα διευκόλυνε και θα επιτάχυνε ίσως τη διαδικασία. Σε αυτήν την περίπτωση θα μεγάλωνε πολύ το φάσμα των παρωδιών που μπορεί κάποιος να χρησιμοποιήσει. Ενδεικτικά αναφέρω από το βιβλίο του Δασκαλόπουλου τις εξής παρωδίες (σε παρένθεση το παρωδούμενο καβαφικό πρότυπο, αν δεν είναι ομώνυμο): «Προς μακετίσταν» («Φιλέλλην»), «Στα γήπεδα» («Στην εκκλησία»), «Φίλαθλοι Θεσσαλονικείς» («Αλεξανδρινοί βασιλείς»), «Μονοτονία», «Τράπεζες» («Θερμοπύλες») κ.ά. Μια άλλη δυνατότητα είναι η δημοσίευση των παρωδιών που δημιούργησαν τα παιδιά μαζί με τα καβαφικά πρότυπα στην ηλεκτρονικά εφημερίδα του σχολείου (αν υπάρχει) ή στο ιστολόγιο της τάξης. Τέλος, με αφορμή το έτος Καβάφη, θα μπορούσε να οργανωθεί μια εκδήλωση στο σχολείο για την παρουσίαση της δουλειάς των παιδιών.

Η. ΚΡΙΤΙΚΗ

Δυσκολίες μπορεί να προκύψουν στην αναζήτηση του παρωδούμενου προτύπου, στην κατανόηση του καβαφικού ποιήματος, καθώς και στην κατανόηση των επικαιρικών στοιχείων των παρωδιών. Ας διευκρινιστεί εδώ ότι ο στόχος δεν είναι η πλήρης και εις βάθος κατανόηση, οπότε δυσκολίες που δεν δυσχεραίνουν τη συνέχιση της εργασίας των παιδιών μπορούν να αγνοηθούν. Σε κάθε περίπτωση ο εκπαιδευτικός μπορεί να παράσχει τις απαραίτητες πληροφορίες και εξηγήσεις στις ομάδες που θα τις χρειαστούν. Οι δυσκολίες που μπορούν να προκύψουν σε σχέση με τη χρήση του επεξεργαστή κειμένου ή του προγράμματος επεξεργασίας εικόνων μπορούν να εξομαλυνθούν με τη συνεργασία του καθηγητή Πληροφορικής του σχολείου ή με την αφιέρωση πρόσθετου διδακτικού χρόνου για την εξοικείωση των μαθητών με τις δυνατότητες αυτών των προγραμμάτων. Πάντως, η χρήση του

προγράμματος επεξεργασίας εικόνων, μπορεί και να παραλειφθεί, αν αποδειχθεί ότι δυσκολεύει ιδιαίτερα τους μαθητές.

Θ. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Δασκαλόπουλος, Δ. 1998. *Παρωδίες καβαφικών ποιημάτων 1917-1997*. Αθήνα: Πατάκης.

Κωστίου, Κ. 1999. [Παρωδία η παρεξηγημένη...](#) *Το Βήμα*, 20-06-1999.

Ματθαίου, Α. & Β. Σελιώτη, [Διδακτική πρόταση για τη θεματική ενότητα «Σάτιρα και σατιρικά κείμενα» \(Α΄ Λυκείου\) του κυπριακού Π.Σ. Λογοτεχνίας](#). Επιμορφωτικό σεμινάριο Φιλολόγων για τη διδακτική της Λογοτεχνίας στη Μέση Εκπαίδευση, Λύκειο Λατσιών, 22-01-2013.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Ανώνυμος

Καβαφικόν

Χωρίς λύπην, χωρίς περίσκεπιν, χωρίς αιδώ

κατέφαγον τα δέκα πέντε εκατομμύρια

και τώρα φευ διαλογίζομαι εγώ

πόσον ευκόλως τα κατέφαγον ως χοιρομήρια.

Α, όταν τα εμοίραζαν πώς να μην το προσέξω·

δεν θα ήτο τόσο δυσχερές εις την διανομή αυτήν να τρέξω

αλλά δεν ήκουσα ποτέ κρότον κλεπτών ή ήχον

κι ανεπαισθήτως μ' έκλεισαν από το γεύμα έξω!

(1935)

Ξ. Α. Κοκόλης

Στίχοι

Ανεπαισθήτως, δίχως ρίμαν, και χωρίς αιδώ
οι αδίστακτοι στα τείχη των μ' έκλεισαν στίχοι.

Και κάθομαι και απελπίζομαι τώρα εδώ.

Άλλο δεν σκέπτομαι: τον νουν μου τρώγει αυτή η τύχη·

διότι κείμενα πεζά πολλά να γράψω είχαν.

Α όταν έκτιζαν τα τείχη πώς να μην προσέξω.

Αλλά δεν άκουσα ποτέ κρότον κτιστών ή ήχον.

Υπούλως μ' έκλεισαν απ' τον πεζό λόγον έξω.

(2007)

Φρέντυ Γερμανός

Σαν βγεις στον πηγαμό για τον Αμλέτο...

Σαν βγεις στον πηγαμό για την Ιθάκη

να εύχεσαι να' ναι πολλοί οι ρόλοι

σε έργα εμπορικά

πλάι στη Βουγιουκλάκη

ή στον Τόλη...

Πλάι σε φίρμες κοίτα να 'σαι πάντα

έστω κι αν παίρνεις

την ημέρα εκατόν σαράντα...

Είναι καλό να λεν για σένα: «Παίζει

με την Καρέζη...»

Και το όνομά σου με μεγάλα

γράμματα να μπαίνει.

(Όχι μετά από τη Τζένη).

Για όλους έχε μια καλή κουβέντα:

Οι καλλιτέχνη

Αγαπούν τα κοπλιμέντα...

Στη Βουγιουκλάκη

πες: «Σας εθαύμαζα

από μικρό παιδάκι...».

[...]

Να εύχεται να' ναι μακρύς ο δρόμος

αν όμως – κάποια μέρα – κουρασθείς

μην φοβηθείς

να παντρευτείς.

Πες: «Εδώ τελειώνει

το ωραίο ταξίδι...».

Κι αποχαιρέτα το σανίδι.

Μη διστάσεις!

Σε ελπίδες της στιγμής

Και μάταια όνειρα

Μην κρεμαστείς.

Γίνε και συ εφοπλιστής,

άραξε σ' ένα ακρωτήριο

της γραμμής

(ίσως στο ακρωτήριο Χορν...)

και άσε τους άλλους στο σανίδι

να γερνούν

και να γερνούν

και να πεθαίνουν.

Έτσι σοφός που έγινες

με τόσα σκάφη

(εις πείσμα του Καβάφη)

ήδη θα το κατάλαβες

οι Ιθάκες τι σημαίνουν.

(1974)

Ξ. Α. Κοκόλης

Το χαρτάκι

Σα βγεις στον πηγεμό για το Χαρτάκι,
να εύχεται ο δρόμος να 'ναι σύντομος,
με λίγες περιπέτειες, λίγες γνώσεις.
Τους νυσταλέους Επιτηρητάς,
το ψευδοάγρια «ΣΤΟ ΓΡΑΠΤΟ ΣΑΣ!» μη φοβάσαι,
τέτοια στο δρόμο σου ποτέ δε θα βρεις,
αν μένει η όψη σου γαλήνια, αν τα γυαλιά σου
είναι αρκούντως σκοτεινά.

Να εύχεται ο δρόμος να 'ναι σύντομος.
Λίγα τα σπαστικά απογεύματα να είναι
που κάτω από τη φθινοπωρινή βροχή
θα στέκεις στην ουρά για να υπογράψεις
– ταυτότητα στο χέρι – και να παραλάβεις
το ένα και μοναδικόν ογκώδες Σύγγραμμα.
Με τι χαρά, και ολίγην αγωνία,
Στα πληροφορημένα φροντιστήρια θα τρέχεις,
θα κάνεις έρευνα αγοράς, για ν' αποκτήσεις,
επ' αμοιβή βεβαίως, τα θέματα Ες-Ο-Ες,
τα ηδονικότατα, τα πλήρως εγγυημένα.

Και μην ανησυχείς: οι Βαθμολογητές
θανάσιμα βαριούνται, άνθρωποι είναι.

Πάντα στο νου σου να 'χεις το Χαρτάκι.
Το φθάσιμον εκεί είν' ο προορισμός σου.
Δε χρειάζεται όμως να σε φάει και το άγχος.
Φρόντισε, βέβαια, να το πάρεις πριν γεράσεις
(υπάρχει εξάλλου ο κίνδυνος να σε διαγράψουν...)
και κοίτα να μην τρέφεις ψευδαισθήσεις
για επαγγελματική αποκατάσταση.
Ό,τι εκέρδισες, το κέρδισες στο δρόμο.
Άλλη χαρά από το Χαρτάκι μην προσμένεις.
Έκαμες ένα ωφέλιμο και γρήγορο ταξίδι.
Με τόσα που είδες κι έπαθες, με τόση πείρα,
ήδη θα το κατάλαβες Χαρτάκι τι σημαίνει.

(2007)

Άχτος Αρούρης [=Νίκος Σαραντάκος]

Θάλασσα

Είπες: θα πάγω σ' άλλη γη. Θα πάγω σ' άλλη θάλασσα·

μια πόλις άλλη θα βρεθεί καλύτερη για μένα.

Κάθε προσπάθειά μου πηγαίνει πάντα στα χαμένα

κι ειν' η καρδιά μου, σα σκυλί, δεμένη.

Και ξέρω ο δόλιος τι με περιμένει

μα και ψιλά δεν έχω, όλα τα χάλασα.

– Καινούριους τόπους δε θα βρεις, δε θά βρεις άλλες θάλασσες,

δεν είσαι λόρδος, φουκαρά, να τρέχεις δω και κει,

στους ίδιους δρόμους θα γυρνάς σ' όλη τη ζήση σου.

Και μες στις γειτονιές τις ίδιες θα γερνάς.

Δεν έχει πλοίο για σε. Δε μετοικεί

Έτσι εύκολα ένας άψιλος· κι ως χάλασες

και τη δεκάρα τη στερνή, να χορηγήσει σου

κανείς 'σιτήριο τζάμπα μην ελπίζεις,

στην πόλη αυτή θα ζεις και θα πεινάς,

στην κόχη τούτη τη μικρή θα τουρτουρίζεις.

(1934)

Κ. Φ. Φαβάκης [= Μ. Π. Σουλιώτης]

Ο εστιάτωρ

Εμ, είπες: «Θα τρώω σ' άλλο ρεστοράν, θα μασουλώ αλλού.

Μάγειρον άλλον πάω να βρω στιλνότερον αυτού.

Κάθε μπουκιά μου μπόχα ζέχνει οχετού·

κι είν' το φαγί μου – αυθαίρετα – καρυκευμένο.

Έως πότε το στομάχι μου εδώ μέσα θα μαραίνω;

Ό,τι κι αν παραγγείλω κι ό,τι λιμπιστώ,

σβουνιάρικα φασόλια ξανά θα καταπιώ,

που τόσα πιάτα μ' έσκασαν με μπούκωσαν με τούρλωσαν».

Φαγάδικο άλλο δεν θα βρεις, να φας αλλού δε σφάξαν.

Στον εστιάτορα χρεωστάς λεφτά. Τη φασουλάδα θα ρουφάς

την ίδια. Και ίχνη από καρότο θα ερευνάς·

και μες στο ίδιο λαβαμπό θα φτύνεις.

Πάντα στου ίδιου εστιάτορα θα τρως. Για κάτι νοστιμότερο – δεν τρως –

δεν τρέχει κάστανο για σε, δεν τρέχει τσάι.

Έτσι που περιδρόμιασες εδώ, σε στιλ χαραμοφάη,

στο μαγερείο αυτουνού, το ρυπαρό, για εφτά βόδια μπούκωσες.

(1974)

Φρέντν Γερμανός

Περιμένοντας το πετρέλαιο

Τι περιμένουμε στην αγορά συναθροισμένοι;

Είναι το πετρέλαιο να έλθει σήμερα

και όλοι λεν: «Γρήγορα –

το πετρέλαιο να προφθάσω

πριν έλθει από τη Θάσο...»

Γιατί μέσα στη σύγκλητο μια τόση απραξία;

Τι κάθονται οι συγκλητικοί και δεν νομοθετούνε;

Γιατί είναι το πετρέλαιο να έλθει σήμερα...

Τι νόμους πια να κάνουν οι συγκλητικοί;

Το πετρέλαιο σαν έλθει

θα νομοθετήσει...

Γιατί και εις τον Τύπο τόση απραξία

και οι εφημερίδες δεν γράφουν τίποτε άλλο πια;

Γιατί ευρέθηκε πετρέλαιο στη Θάσο

και όλοι γράφουνε γι' αυτό.

[...]

Λεν μάλιστα ότι πετρέλαιο

βρήκε στο Κολωνάκι

και η Φωφώ Βασιλακάκη...

Γιατί τόσο πετρέλαιο κυκλοφορεί εσχάτως
και στες επιθεωρήσεις;

Γιατί οι συγγραφείς μας το 'ριξαν κι αυτοί
στες γεωτρήσεις;

Διότι το πετρέλαιο είναι θέμα σπουδαιότατον
με ουσία

και θα μας ψέλνουνε με αυτό
ως τη Δευτέρα Παρουσία...

[...]

Γιατί και εις την τηλεόραση
το πετρέλαιο είναι θέμα πάντα πρώτον
εις την «Ηχώ των γεγονότων»;

Και πιο νωρίς
το κοπανάει η «Τηλε-εφημερίς»;

Διότι πετρέλαιο ευρέθηκε στη Θάσο
και το πετρέλαιο είναι θέμα εθνικόν
με στόχους υψηλούς
και πνεύμα...

Το είπεν και η «Πρόσκλησις σε γεύμα»...

Γιατί αδειάζουν γρήγορα οι δρόμοι και οι πλατείες
και όλοι γυρνούν στα σπίτια τους πολύ συλλογισμένοι;

Γιατί ενύχτωσε και το πετρέλαιο

δεν ήλθε. Και μερικοί που έφθασαν

απ' τη Θάσο

είπαν: «Πετρέλαιο δεν υπάρχει!

Πρέπει να ψάξωμεν εις άλλο βάθος...»

[...]

Και τώρα τι θα γίνουμε δίχως πετρέλαιο

και δίχως γεωτρήσεις;

Το πετρέλαιο αυτό ήτο μια κάποια λύσις...

(1974)

Θ. Μουντός – Δ. Καλάκης

Περιμένοντας τον Θεσμόν

– Τι περιμένουμε στες κλινικές συναθροισμένοι;

Είναι ο Θεσμός να φθάσει σήμερα.

– Γιατί μέσα στους θαλάμους μια τέτοια απραξία;

Τι κάθοντ' όλοι οι γιατροί κι επίσκεψη δεν κάμουν;

Γιατί ο Θεσμός θα φθάσει σήμερα.

Τι έργα πια θα κάμουν οι γιατροί;

Σαν έλθει ο Θεσμός όλα θα τα ρυθμίσει.

– Γιατί ούτε και το Διευθυντή δεν δείχνει να τον νοιάζουν

τα ράντζα που σωρεύθηκαν πάλι στους διαδρόμους, μα

κάθεται επίσημος πάνω στην πολυθρόνα;

Γιατί ο Θεσμός θα φθάσει σήμερα

κι ο Διευθυντής να τον υποδεχθεί περιμένει.

Μάλιστα ετοίμασε για να τον δώσει

μια περγαμινή. Εκεί τον έγραψε ονόματα πολλά

γιατρών για διορισμό υποψηφίων.

– Γιατί ν' αρχίσει μονομιάς αυτή η ανησυχία

κι η σύγχυσις; (Τα πρόσωπα τι σοβαρά που έγιναν).

Γιατί ενόχτωσε και ο Θεσμός δεν ήλθε

και μερικοί που έφθασαν απ' έξω

είπανε πως Θεσμός πια δεν υπάρχει.

Και τώρα τι θα γένουμε χωρίς Θεσμός.

Το νομοσχέδιο αυτό ήταν μια κάποια λύσις.

(1983)